

УДК 811.111:81'42:81'34
DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-2/24>

Полєєва Ю. С.

Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Васік Ю. А.

Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗІСТАВНІ ПЕРЦЕПТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГУЧНОСТІ АНГЛОМОВНОГО ІНСТИТУЦІЙНОГО ДИСКУРСУ

Стаття присвячена зіставному розгляду перцептивних характеристик гучності англomовного інституційного дискурсу на матеріалі педагогічного і політичного його видів. У роботі подано теоретичні засади вивчення інституційного дискурсу, аналізуються останні дослідження й публікації з питань педагогічного та політичного видів інституційного дискурсу. Зіставні дослідження дискурсу на різних рівнях, а особливо фонетичному, перебувають у стадії формування, що й обумовлює актуальність проведення пропонованого дослідження. За основу зіставного аналізу взяті оригінальні дані, отримані авторами цієї роботи у ході експериментально-фонетичного дослідження. У статті обговорюються перцептивні дані, отримані методом слухового аналізу з перспективою подальшого вивчення акустичного корелята гучності – інтенсивності – методами інструментального аналізу. Проведений зіставний аналіз перцептивних характеристик гучності інституційного дискурсу показав, що політичний вид цього дискурсу характеризується вищим ступенем гучності на перцептивному рівні, ніж педагогічний. Виявлено, що статистично значущими розбіжностями володіють висока і підвищена гучність, із чого випливає, що для інституційного дискурсу існує варіативність у межах його видів і не можна говорити про універсальність просодичних ознак зокрема. Водночас помірна гучність представлена однаковою мірою в обидвох видах дискурсу і є інваріантною характеристикою. Отримані як релевантні, так і варіативні показники дають змогу повніше описати й зрозуміти природу просодичних особливостей інституційного дискурсу та глибше зобразити специфіку дискурсивного підходу. Висвітлення особливостей дискурсу у зіставленні його видів і жанрів, визначення релевантних ознак дискурсу на різних мовних рівнях неодмінно сприятиме формуванню більш загальної теорії дискурсу, моделюванню його комплексної структури.

Ключові слова: дискурс, інституційний дискурс, педагогічний дискурс, політичний дискурс, перцептивний аналіз, зіставний аналіз, гучність, просодія.

Постановка проблеми. У порівняльному мовознавстві, остаточно методологічне формування якого відбувалося у другій половині минулого століття, різною мірою вивчаються рівні мови, що виділяються на цей момент. Іноді дискурс вважають ще одним рівнем мови або принаймні рівнем аналізу мови [11]. Найбільш розроблена контрастивна граматики, досить багато робіт із порівняльної лексикології, є роботи з контрастивної фонології, і навіть із порівняльної стилістики тексту. Що ж до дискурсу, то, як таке, *зіставне дискурсознавство* перебуває в стадії формування [15, с. 5]. Зрозуміло, що становлення та розвиток предметної галузі дискурсознавства не можна уявити без уважного вивчення та узагальнення вже накопиченого досвіду

у сфері певних видів дискурсу, без зіставного аналізу їхніх основних характеристик. «Для правильного розуміння дискурсу важливо розуміти в повному обсязі ієрархію та структуру його складових, що дозволить зробити набагато чіткіший та повний аналіз його спрямованості та механізмів роботи» [4]. Як відомо, засоби виразності дискурсу (лексичні, синтаксичні, невербаліка, фонетичні зокрема) визначаються структурою прототипної комунікативної ситуації та є основою для зіставних досліджень у дискурсі.

Аналізуючи стан досліджень інтонації та дискурсу, Е. Купер-Кален [20, с. 13] відзначає, що ще чверть сторіччя тому такої галузі навіть не існувало. За визначенням Л. В. Солощук [16, с. 176], вивчення інтонаційних особливостей організа-

ції дискурсу розвивається в декількох напрямках, серед яких одним із найбільш перспективних у дискурсивному плані є підхід до сприймання та трактування інтонації як одного із засобів контекстуалізації лінгвістичного знаку у висловленні. Займаючи в цьому випадку провідну позицію, інтонація сприяє творенню інтерпретативних схем, у межах яких можливе досягнення розуміння дискурсу.

Проблемі визначення особливостей просодії у дискурсознавстві надається все більшої уваги, адже просодія є складником дискурсу взагалі, таким самим рівноправним, як і мовні лексико-синтаксичні засоби. Це означає, що, з одного боку, просодична форма організації має певну самостійність, з іншого боку, і семантика, і просодія безпосередньо залежать від контекстного оточення, що є системою тісно пов'язаних й односпрямованих елементів смислу [13, с. 140; 22; 23].

Усе ще присутня в лінгвістиці певна неоднозначність і суперечливість теоретичних положень про взаємодію просодичних засобів в організації дискурсу, відсутність порівняльних досліджень приводить до необхідності глибшого й більш предметного їхнього вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У фокусі уваги пропонованого дослідження знаходиться англomовний інституційний дискурс. Питання інституційного дискурсу, як і його жанрів, вже досить широко висвітлено й схарактеризовано дослідниками (Ф. С. Бацевич, В. І. Карасік, Г. Г. Почепцов, О. І. Шейгал, М. Ю. Олешків, Г. Г. Слишкін, Т. van Dijk, М. Agar, А. Mayer, С. Roberts, А. F. Freed, J. Thornborrow та ін.). Багато хто з них зазначає, що інституційний дискурс є скоріше винятком, ніж правилом. Важливо відзначити, що інституційний дискурс історично мінливий – зникає громадський інститут як особлива культурна система і, відповідно, розчиняється в близьких, суміжних видах дискурсу дискурс, властивий інституту що зникає, як цілісний тип спілкування. Стосовно сучасного соціуму В. І. Карасік [9, с. 24] виділяє *політичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний та масово-інформаційний види* інституційного дискурсу. Очевидно, що наведений перелік може бути доповнений або видозмінений.

Вивченню педагогічного дискурсу, зокрема його жанрам, стратегіям та моделюванню, присвячено розробки В. І. Карасика, А. Р. Габідуліної, Т. В. Єжової, Р. П. Мильруд, І. В. Арнольд,

R. R. Jordan, J. Koch, D. Nunan, R. Bowers, S. Krashen, D. Skidmore, M. Warren та ін. Аналіз наукових праць у галузі фонетики окреслив низку досліджень, що вивчають усні жанри педагогічного спілкування, специфіку їхнього інтонаційного оформлення зокрема. Фоностилістичним особливостям педагогічного спілкування в цілому займалися такі вчені як К. Р. Жакієва, Т. І. Шевченко, Л. Л. Графова, В. М. Федосєєва та ін. У дослідженнях останніх років, присвячених висвітленню педагогічної комунікації, може розглядатися лише один із компонентів інтонації (І. В. Петренко, Т. Є. Єременко, Т. П. Скорікова, J. L. Laukkanen). Через те що у побудові будь-якого висловлення беруть участь усі інтонаційні засоби, більшість праць досліджують взаємодію просодичних компонентів (О. Р. Валігура, Є. О. Снегірєва, О. А. Мейер, Н. А. Кравченко, Е. Velikaya, Е. Freydina).

Велика увага з боку дослідників приділяється й політичному дискурсу як невіддільній частині мовної комунікації. Володіючи високою комунікативною спрямованістю та орієнтацією на масову аудиторію, політичний дискурс є особливим видом дискурсу. У лінгвістичній науці створено цілу низку робіт, присвячених когнітивним, семантичним, прагматичним, соціолінгвістичним аспектам політичного дискурсу (В. М. Базилев, І. Б. Штерн, Е. І. Шейгал, Ю. Н. Караулов, Т. van Dijk, J. Wilson, P. Chilton, R. Wodak, M. A. Glendon та ін.). Цікавлять дослідників і фонетичні питання, значна частина яких припадає на проблеми просодичного оформлення політичного дискурсу, серед яких можна виділити особливості ритмічних характеристик (В. В. Даниліна), мелодики, темпу, фразового наголосу (О. М. Алексієвець, Л. В. Постнікова, Є. А. Філатова), аналіз індивідуального стилю політиків (О. І. Голошумова; Л. В. Постнікова, Shitwi et al.), роль просодії у відтворенні риторичної орієнтованості політичної промови (М. Ю. Сайранян, О. М. Красильнікова, Е. Rodero, L. Mas, M. Blanco).

Таким чином, до цього часу емпіричні дослідження в області дискурсивної просодії були зосереджені переважно на вивченні просодії або однієї з її складових у тому чи іншому виді дискурсу. Загально визнано, що інституційний дискурс використовує певну систему професійно орієнтованих знаків, тобто має свою підмову. Тому зіставне вивчення просодичної організації в цьому ракурсі буде актуальним як для аналізу дискурсу, так і для фонетичних досліджень проблем просодичної варіативності. Порівняльне вивчення

просодичної варіативності дасть змогу повніше описати й зрозуміти природу просодичних особливостей інституційного дискурсу та глибше зобразити специфіку дискурсивного підходу.

Постановка завдання. Таким чином, **об'єкт** даної роботи – англomовний педагогічний та політичний дискурси як види інституційного дискурсу; **предмет** – характер реалізації гучності як важливого елементу динамічної організації дискурсу на перцептивному рівні. **Гіпотеза** полягає в наступному: реалізація характеру гучності в англomовному інституційному дискурсі визначається специфікою функціонування цього складника у його видах, і має як спільні, так і варіантні просодичні ознаки, отже, загальна **мета** даного дослідження – виявити можливі подібності та відмінності динамічних характеристик цих видів дискурсу на перцептивному рівні.

Виклад основного матеріалу. Інституційний дискурс є спеціалізований клішований різновид спілкування між людьми, які можуть не знати один одного, але повинні спілкуватися відповідно до норм даного соціуму [9, с. 24]. В. І. Карасік говорить про те, що будь-яке спілкування носить багатовимірний, партитурний характер, та його типи виділяються з певною мірою умовності. Повне усунення особистісного фактора перетворює учасників інституційного спілкування на манекени, водночас існує межа, що інтуїтивно відчувається учасниками спілкування, вихід за яку підриває засади існування того чи іншого громадського інституту. М. Стабс [23] вважає, що лінгвістичний аналіз інституційного дискурсу полягає у розкритті механізму складних взаємовідносин між соціальним інститутом, пізнанням, мовленням та поведінкою.

Усі учасники інституційного дискурсу поділяються на агентів (представників інституту) та клієнтів (людей, які звертаються до представників інституту) [19, с. 147]. До перших відносяться ті, хто грає активну роль в інституційному спілкуванні, до других – ті, хто змушений звертатися до агентів і виступає як представники суспільства загалом стосовно представників інституту. Ядром інституційного дискурсу є спілкування базової пари учасників комунікації – вчителя та учня, священника та парафіянина, вченого та його колеги, журналіста та читача (слухача, глядача).

Інституційний дискурс виділяється на підставі двох системоутворюючих ознак: цілі та учасники спілкування. Так, наприклад, *метою політичного дискурсу* є завоювання та утримання влади, *педагогічного дискурсу* – соціалізація нового члена

суспільства, медичного дискурсу – надання кваліфікованої допомоги хворому тощо. Учасники інституційного дискурсу дуже відрізняються за своїми якостями й приписами поведінки.

Н. А. Антонова вважає, що особливості педагогічного дискурсу полягають у тому, що це «інституційне спілкування будується за певним трафаретом, де мета спілкування визначає тематику та тональність дискурсу» [1, с. 9].

В. І. Карасік [9, 10] надав докладний опис педагогічного дискурсу. Вчений провів аналіз педагогічного дискурсу з погляду його мети (соціалізація нового члена суспільства: пояснення устрою миру, норм і правил поведінки, організація діяльності нового члена суспільства у плані його залучення до цінностей та видів поведінки, очікуваних від учня, перевірка розуміння та засвоєння інформації, оцінка результатів), цінностей, стратегій (що пояснює, оцінює, контролює, сприяє і організує), жанрів та прецедентних текстів. Крім того, дослідник описав структуру сучасного педагогічного дискурсу, виділяючи такі компоненти: ціль, учасники, цінності, стилістична специфіка педагогічної взаємодії, освітнє середовище, умови навчання, хронотоп, стратегії, жанри, прецедентні тексти, дискурсивні формули, оцінно насичені концепти.

Ще одним з інституційних видів дискурсу є політичний дискурс, тому що його функціонування пов'язано із громадськими інститутами, установами, спілкування у сфері політики має здебільшого не особистісний характер (хоч це також відбувається), а соціально детермінований, зумовлений специфікою соціального інституту політики. «Політичний дискурс перетинається з педагогічним як політична соціалізація особистості, специфіка цієї освіти полягає у його двовимірному модусі – формальному та неформальному політичному вихованні, що здійснюється через державні навчальні заклади та у побуті (у розмовах з батьками, однолітками, сусідами)» [9, с. 27].

Таким чином, вибір педагогічного та політичного дискурсів як об'єкта порівняльного аналізу не є випадковим; обидва дискурси належать до одного типу, цілеспрямовані та орієнтовані на охоплення аудиторії.

Зрозуміло, що види інституційного дискурсу мають польову будову та взаємоперетинаються, водночас можна виділити характеристики притаманні кожному із них на різних рівнях мови. Своїм завданням ми ставимо розглянути як релевантні, так і варіативні характеристики педагогіч-

ного і політичного видів інституційного дискурсу на фонетичному рівні.

Варіативність просодичних характеристик мовлення виявляється у наявності певних маркерів сприйняття та інтерпретації голосового сигналу, присутніх у кожному супrasegmentному параметрі: *темпи, гучності, мелодиці*. У цьому дослідженні просодія трактується як комплексна єдність тональних, темпоральних, динамічних, тембральних параметрів, яким на перцептивному рівні відповідають *мелодика мови, ритм, темп, паузація та гучність*. Ці суперsegmentні властивості мови у реальному мовленні «не ізольовані і не вичленовані» (Б. Б. Здорова) [7, с. 71], вони мають механізм зв'язку між собою і накладаються на лінійні одиниці мовлення.

Ефективність сприйняття мови залежить від її гучності. Є. І. Шейгал пише: «Будь-який рух (а потік мови, на нашу думку, є ні що інше, як лінійний рух звуків) проходить з тією чи іншою швидкістю, рух просто немислимий без цього параметра, так само як світло завжди має певний ступінь яскравості, а звук (матеріальна сторона знаку) – гучності» [18, с. 41]. Разом з тим важливо пам'ятати, в цьому ми згодні з Є. І. Шейгал, що будь-який параметр фіксується у свідомості того, хто говорить тоді, коли він «перевищує якусь межу, що відповідає нашим уявленням про середню яскравість світла, гучність звуку, швидкість руху...» [там само]. Таким чином, дослідники визнають прискорення темпу мовлення, що поряд з підвищенням гучності, одним з найважливіших просодичних маркерів персуазивності [2].

Суттєвим є той факт, що з гучністю корелює властивість емоцій призводити до змін у діапазоні інтенсивності відрізків мовлення, що також зумовлює необхідність визначення особливостей реалізації гучності в межах нашого дослідження.

Наявні на сьогодні експериментально-фонетичні методи надзвичайно різноманітні – від спектрографічного та кінорентгенографічного до слухового. Одним з найважливіших важливих питань, пов'язаних із проведенням експериментально-фонетичних досліджень для експериментатора, є питання вибору відповідного методу дослідження.

Гучність звуку – суб'єктивне поняття, і ґрунтується воно на сприйнятті. Відповідно вибір слухового або перцептивного методу аналізу у рамках даного зіставного дослідження є цілком обґрунтованим. Про необхідність методу слухового аналізу говорив ще академік Л. В. Щерба. «Інструментальні дані знову підтвердили важливість та необ-

хідність слухового аналізу, його об'єктивність та вірогідність» [5, с. 1]. Слуховий аналіз – це метод під час якого експерт, виходячи з мовної компетенції та власного досвіду мовної комунікації, розпізнає мовленнєве повідомлення та оцінює властивості голосу, індивідуальну манеру мови та мовну поведінку мовця.

Слуховий аналіз було проведено за спеціально розробленою анкетною, що містила завдання за поданими градуальними шкалами, обґрунтованими А. А. Калитою [8, с. 97–98]. Для опису вказаних вище параметрів використовувалися шкали комплексу перцептивних градацій гучності: *низька, понижена, помірна, підвищена, висока*. Під перцептивними ознаками розуміємо, ознаки, які виділяються перцепієнтом на основі сприйняття мовленнєвого сигналу. Як перцепієнти нами було залучено групу аудиторів-фонетистів ($n = 5$), які досконало володіють англійською мовою, мають глибокі знання в галузі фонетики й фонології цієї мови, але не є носіями мови. Підбір перцепієнтів здійснювався відповідно до методичних вимог та визначався досліджуваною мовою й завданнями експерименту. Залучення непарної кількості аудиторів мотивуємо більш коректним подальшим статистичним аналізом. За основу зіставних досліджень були узяті дані отримані авторами цієї роботи у ході їх власних оригінальних експериментально-фонетичних досліджень.

Аналіз характеру реалізації гучності в експериментальних мовленнєвих зразках педагогічного дискурсу, згідно з оцінками аудиторів, виглядає таким чином: *висока* – 24,1 %, *підвищена* – 72,6 %, *помірна* – 3,3 %; політичний дискурс: *висока* – 52,8 %, *підвищена* – 44,7 %, *помірна* – 2,2 %. Отримані дані по двох видах дискурсу були зведені у таблицю (див. табл. 1).

Таблиця 1
Зіставні перцептивні характеристики гучності педагогічного та політичного дискурсів (%)

Вид інституційного дискурсу	Висока	Підвищена	Помірна
Педагогічний	24,1	72,6	3,3
Політичний	52,8	44,7	2,2

■ варіантні характеристики
■ інваріантні характеристики

Для зручності інтерпретації отримані дані були зображені графічно (рис. 1).

Як можна побачити з проведеного аналізу, *підвищений* рівень гучності, навіть з тенденцією до

високого є релевантною характеристикою педагогічного мовлення. За спостереженням аудиторів підвищення гучності привертає увагу слухача до повідомлюваного, створює відчуття важливості інформації й зацікавленості у ній лектора. Підвищення гучності також надає динамічності й енергійності дискурсу, чим активізується та підтримується увага отримувачів інформації. При цьому, спостерігається акцентуація інформаційних блоків шляхом підвищення чи пониження гучності: на більш важливих сегментах гучність підвищується, на менш важливих – зменшується. Подібну перцептивну оцінку гучності, зокрема «підвищену», було отримано О. Р. Валігурою [3, с. 88] при вивченні інформативно-впливових науково-навчальних текстів. Тоді як інформативні й інформативно-аргументативні тексти отримали в цій роботі характеристику гучності «середня». Відомо, що специфічні набори просодичних засобів реалізації того чи іншого дискурсу можуть бути виражені обмеженнями або навіть заборонами на використання деяких з них [12, с. 158]. Одним з таких компонентів для педагогічного дискурсу постає гучність, де діє заборона на крик, так само як і на шепіт. Що й було підтверджено у нашій роботі.

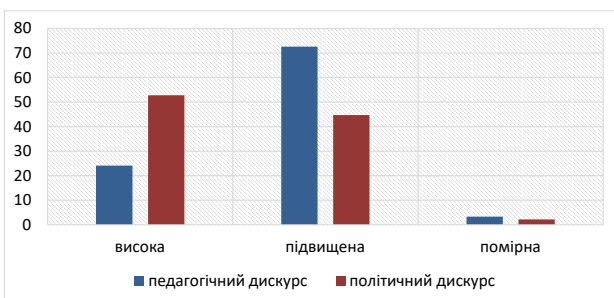

Рис. 1. Зіставні характеристики гучності педагогічного та політичного дискурсів (вісь θx – шкала перцептивних градацій, θy – відсоткові показники, %)

Очевидно, що гучність у політичному дискурсі є «усвідомленим та навмисним засобом впливу» [17, с. 19], що допомагає успішно досягти своєї мети – відстояти свою думку, як єдину вірну; залучити на свій бік слухача; «підвищити» свій імідж. Перефразовуючи Л. Г. Постнікову, просодію і гучність, зокрема, політичного дискурсу можна розглядати як «чутливий і тонкий індикатор способів впливу, що відповідають заданій комунікативній ситуації та наявній мовній особистості, яка здійснює комунікацію» [14, с. 115].

У політичному виді дискурсу підвищена оцінка гучності майже у двічі меншої за отриманий показник у педагогічному дискурсі 72,6 %

і 44,7 % відповідно. Водночас тут переважає показник *високої* гучності 52,8% на відміну від педагогічного 24,1 %. Відомо [6, с. 62], що підвищена гучність свідчить про категоричність, наполегливість і навіть нав'язливість, що й визначається специфікою цього складника просодичного оформлення політичної промови. За іншим автором [8, с. 125], зміни гучності в бік збільшення передають рішучість і твердість намірів. При цьому постійний рівень гучності символізує силу, а її чергування сприяє підсиленню окремих ділянок повідомлення та зниження інших шляхом різного ступеня вираженої емоційності.

Слід також звернути увагу на існування політичних промов, де переважає *помірний* рівень гучності, який відповідає змісту й характеру повідомлення. Якщо виступ має мінорний характер, то це позначається на інтонаційних параметрах, зокрема, йдеться про помірну гучність й сповільнений темп. Така модифікація темпу та гучності, на наш погляд, допомагає створити відповідну атмосферу суму та горя. Частка *помірної* гучності є незначною і не становить статистично значущих відмінностей в обох видах досліджуваних дискурсів (2,2% політичний і 3,3% педагогічний відповідно).

Висновки і пропозиції. Таким чином, здійснений зіставний аналіз перцептивних характеристик гучності інституційного дискурсу показав, що політичний вид цього дискурсу характеризується вищим ступенем гучності на перцептивному рівні ніж педагогічний, де існують певні обмеження, подекуди заборона на крик, так само як і на шепіт. Водночас помірна гучність представлена однаковою мірою в обидвох видах дискурсу і є їх інваріантною характеристикою.

Виявлено, що статистично значущими розбіжностями володіють *висока* і *підвищена* гучність, із чого випливає, що для інституційного дискурсу існує варіативність в межах його видів і не можна говорити про універсальність просодичних ознак зокрема.

Було також зроблено висновок про те, що гучність як перцептивна характеристика англійського політичного дискурсу корелює із семантичним і комунікативно-прагматичним навантаженням політичних промов і взаємодіє з іншими параметрами (наприклад, темпом), що вказує на важливість цього компонента в просодичній системі. З проведеного аналізу стає зрозумілим, що підвищений рівень гучності, навіть з тенденцією до високого, сприяє засвоєнню інформації у педагогічному дискурсі. За спостереженням аудиторів

підвищення гучності привертає увагу слухача до повідомлюваного, створює відчуття важливості інформації й зацікавленості у ній мовця. Підвищення гучності також надає динамічності й енергійності дискурсу, чим активізується та підтримується увага отримувачів інформації. Ще одним висновком стало те, що в педагогічному мовленні спостерігається акцентуація інформаційних блоків шляхом підвищення чи пониження гучності: на більш важливих сегментах гучність підвищується, на менш важливих – зменшується.

Результати розгляду перцептивних характеристик гучності англomовного інституційного дискурсу на матеріалі його видів – педагогічного та політичного дискурсів вказують на важливість цього параметра в просодичній системі та зумовлюють необхідність подальшого аку-

стичного аналізу. *Перспективним* вбачається порівняння об'єктивних компонентів динамічної підсистеми, а саме, інтенсивності – акустичного корелята гучності – у межах досліджуваного матеріалу.

Інтерес дослідників до інституційного дискурсу безсумнівно сприятиме отриманню всебічних спеціалізованих емпіричних і теоретичних знань та дозволить побудувати більш потужну пояснювальну теорію дискурсу, а також розробити досконаліші методики навчання іншомовної культури. Висвітлення особливостей дискурсу у зіставленні його видів і жанрів, визначення релевантних ознак дискурсу на різних мовних рівнях неодмінно сприятиме формуванню більш загальної теорії дискурсу, моделюванню його комплексної структури.

Список літератури:

1. Антонова Н. А. Педагогический дискурс: речевое поведение учителя на уроке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.01. Саратов, 2007. 24 с.
2. Бигунова Н., Григорян А. Реализация категории выделенности в дискурсе интервью. *Сучасні студії з романської і германської філології*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 15 травня 2020 р. Одеса, 2020. С. 44–47.
3. Валигура О. Р. Интонационные признаки информационной структуры звучащего учебно-научного текста (экспериментально-фонетическое исследование на материале английского языка) : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Киев, 1988. 174 с.
4. Войниленко М. И. Проектирование интернет-дискурса в системе digital-брендинга. URL: https://118014/marketing/reklama_internete_instrument_reklamnogo_diskursa (дата звернення: 28.01.2022).
5. Губайдуллина Г. Т. Методология и принципиальные основы экспериментально-фонетических исследований. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/metodologiya-i-printsipialnye-osnovy-eksperimentalno-foneticheskikh-issledovaniy> (дата звернення: 26.01.2022).
6. Захарова Ю. М. Просодична інтерференція в англomовному дискурсі (експериментально-фонетичне дослідження мови арабо-англійських білінгвів) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2004. 270 с.
7. Здорова Б. Б. Зависимость просодических элементов речи от ее темпа. *Актуальные вопросы интонации : сб. науч. тр.* 1984. С. 71–77.
8. Калита А. А. Фонетичні засоби актуалізації смислу емоційного висловлювання : монографія. Київ : Вид. центр КДЛУ, 2001. 351 с.
9. Карасик В. И. Этнокультурные типы институционального дискурса. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/etnokulturnye-tipy-institutsionalnogo-diskursa> (дата звернення: 22.01.2022).
10. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепция, дискурс. Москва : Гнозис, 2004. 390 с.
11. Кашкин В. Б. Парадоксы границы в языке и коммуникации. Серия «Аспекты языка и коммуникации». Выпуск 5. Воронеж : Воронежский государственный университет; Издатель О. Ю. Алейников, 2010. 382 с.
12. Комарова И. А. Конечное продление в различных жанрах речи и музыки. *Проблемы фонетики : сб. стат. / отв. ред. Р. Ф. Касаткина.* Москва : Наука. 2002. С. 157–169.
13. Лисичкіна І. О. Просодична домінанта англomовного дискурсу реклами. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія.* Київ : Вид. центр КНЛУ, 2004. Т. 7, № 2. С. 139–147.
14. Постникова Л. Просодия политического дискурса в британской и американской лингвокультурах: URSS, 2011. 200 с.
15. аль-Рахби А. М. Лингвокультурологический анализ русского и арабского дискурса на тему: нестабильность на Ближнем Востоке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Москва, 2009. 21 с.
16. Солошук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків : Константа, 2006. 300 с.

17. Чикилева Л. Когнитивно-прагматические и композиционно-стилистические особенности публичной речи : автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04. Москва, 2005. 42 с.
18. Шейгал Е. И. Интенсивность как компонент семантики слова : дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / МГПИИЯ им. М. Тореца. Москва, 1981. 196 с.
19. Agar M. Institutional discourse. *Text – Interdisciplinary Journal for the Study Of Discourse*. Volume 5. Issue 3. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/text.1.1985.5.3.147/html> (дата звернення: 28.01.2022).
20. Couper-Kuhlen E. Intonation and Discourse. *The Handbook of Discourse Analysis* / ed. by D. Schiffrin, D. Tannen, H. E. Hamilton. UK : Blackwell Publishing Ltd., 2003. P. 13–34.
21. Monteiro Simoes A. R. Towards a phonetics of the discourse. URL: https://www.researchgate.net/publication/277840939_towards_a_phonetics_of_the_discourse (дата звернення: 26.01.2022).
22. Mustafayeva S. B. The Experimental-Phonetic Analyses of the Discourse Intonation in the English and Azerbaijan Languages. URL: <https://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijel/article/download/0/0/42973/44944> (дата звернення: 22.01.2022).
23. Stubbs M. *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Oxford : Blackwell, 1983. 272 p.

Polieieva Yu. S., Vasik Yu. A. COMPARATIVE PERCEPTIVE CHARACTERISTICS OF LOUDNESS OF ENGLISH INSTITUTIONAL DISCOURSE

The paper highlights comparative perceptive characteristics of the loudness of English institutional discourse on the material of its pedagogical and political types. The paper presents the theoretical foundations of the study of institutional discourse, analyses recent research and publications on pedagogical and political types of institutional discourse. Comparative studies of discourse at different levels, especially at the phonetic one, are in the process of formation, which determines the relevance of the proposed study. Comparative analysis is based on the original data obtained by the authors of this work in the course of experimental phonetic research. The article discusses the perceptive data obtained by auditory analysis with the prospect of further study of the acoustic correlate of loudness – intensity – by instrumental analysis. A comparative analysis of the perceptive characteristics of the loudness of institutional discourse has shown that the political type of this discourse is characterized by a higher degree of loudness at the perceptive level compared to the pedagogical type. High and increased loudness has been found to have statistically significant differences, which means that institutional discourse has variability within its types and there is no universality of prosodic features in particular. At the same time, moderate loudness is equally represented in both types of discourse and is their invariant characteristic. The obtained both relevant and variable indicators make it possible to more fully describe and understand the nature of institutional discourse prosodic features and to reflect more deeply the specifics of the discourse approach. Elucidation of the peculiarities of discourse in comparing its types and genres, determining the relevant features of discourse at different language levels will certainly contribute to the formation of a more general theory of discourse, modelling its complex structure.

Key words: *discourse, institutional discourse, pedagogical discourse, political discourse, perceptual analysis, comparative analysis, loudness, prosody.*